www.e-rara.ch

C. Plinii Caecilii Secundi Panegyricus Traiano imperatori dictus ...

Plinius Caecilius Secundus, Gaius

Berolini, anno 1748

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: Rq 85

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-35458

[C. XLI. - LX.]

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d’imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L’éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l’imprimerie jusqu’au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

tota funeri ſerviet 4: nemo obſervator, 5 nemo caſtigator aſſiſtet. Cujuscunque modi ea pecunia ex hereditate alicujus obvenerit 6, ſecurus habeat 6, quietusque poſſideat. 7 Ea lex vigeſimæ dicta 8 eſt, ut ad periculum ejus perveniri niſi opibus non poſſit. 9 Converſa 10 eſt iniquitas in gratulationem, injuria in votum: optat 11 heres, ut vigeſimam debeat 12. Additum eſt, ut qui ejusmodi ex cauſis in diem edicti vigeſimam deberent, 12 nondum tamen intuliſſent, 13 non inferrent. 14 & *in præteritum ſubvenire ne dii quidem poſſunt* 15: tu tamen ſubveniſti 16 caviſtique 17, ut deſineret quisque debere, 18 quod non eſſet poſtea debiturus. 19 Idem feciſti, 20 ne malos principes habuiſſemus. 21 Quo ingenio 22 ſi natura pateretur, 23 quam libenter tot ſpoliatis, 24 tot trucidatis 25 ſanguinem & bona refudiſſes 26? vetuiſti 27 exigi 28, quod deberi 29 non tuo ſeculo 30 cœperat. Alius ut contumacibus 31 iraſceretur 32, tarditatemque ſolvendi dupli, vel & quadrupli irrogatione 33 mactaret 34: *tu nihil referre iniquitatis* 35 *exiſtimas, exigas,* 35 *quod deberi non oportuit* 36; *an conſtituas* 37, *ut debeatur.*

XLI. Feres 1 Cæſar curam & ſolicitudinem conſularem. 2 Nam mihi cogitanti 3 eundem te collationes remi-

4 impendere quid cui, inſumere in re 5 obſervare, caſtigare, 6 venit, pervenit ad quem, cedit cui 6 ſine metu, periculo tenere 7 frui quiete tranquillè, 8 ferre, ſtatuere 9 obnoxiæ ſunt cui magnæ opes, lauta hereditas 10 verti mutari 11 in optatis eſſe cui 12 obſtringi ad quid 13 pendere, penſitare 14 remitti. 15 revocare, quod factum eſt, infectum fieri ne a diis quidem poteſt, it. mederi præteritis 16 remedium afferre 17 proſpicere 18 remittitur debitum; 19 pendere, luere, 20 præſtare 21 mala, quæ a malis principibus perpeſſi ſumus, levantur 22 animus 23 fert 24 nudatus, expilatus 25 jugulare 26 vitam & bona reſtituere, reddere 27 prohibere 28 extorquere 29 flagitare 30 te imperante, ſub imperio tuo; 31 cunctator, tricò nummarius 32 indignari quem 33 condemnatio dupli, pœna 34 coercere, vindicare, irrogare pœnam dupli. 34 intereſſe ad, diſcrimen neſcire, non minus iniquum eſt; 35 efflagitare 36 jure non debetur. 37 jubere, ſancire.

1 Pati, in bonam partem accipere 2 me conſulem curam & ſollicitudinem ſuscipere 3 reputare 4 aurum coronarium, indul-

remiſiſſe, 4 donativum reddidiſſe, 5 congiarium obtuliſſe 6 delatores 7 abegiſſe 8, vectigalia temperaſſe 9, interrogandus 10 videris, ſatisne computaveris imperii reditus? 11 an *tantas vires habeat frugalitas* 12 *principis, ut tot impendiis,* 13 *tot erogationibus ſola ſufficiat.* 14 Nam quid eſt cauſæ, cur aliis quidem, quum omnia raperent, 15 & rapta retinerent, ut ſi nihil rapuiſſent, defuerint omnia 16: *tibi, quum tam multa largiaris* 17 *& nihil auferas,* 18 *omnia ſuperſint* 19: Nunquam principibus defuerunt, 20 qui fronte gravi & triſti ſupercilio 21 utilitatibus fiſci contumaciter adeſſent, 22 & erant principes ipſi ſua ſponte 23 avidi 24 & rapaces 25, & qui magiſtris non egerent 26: plura tamen ſemper a nobis contra nos didicerunt 27: ſed ad tuas aures cum ceteris omnibus, tum vel maxime *avaris adulationibus obſtructus* 28 *eſt aditus.* Silent 29 ergo & quieſcunt 30, & *poſtquam non eſt cui ſuadeatur* 31, *qui ſuadeant* 32, *non ſunt.* 33 Quo evenit, ut tibi complurimum pro tuis, plus tamen pro noſtris moribus debeamus. 34

XLII. Locupletebant 1 fiſcum & ærarium, nôn tam Voconiæ & Juliæ leges, quam *majeſtatis ſingulare & unicum crimen,* 2 *eorum, qui crimine vacarent* 3: hujus tu metum 4 penitus ſuſtuliſti 5, contentus magnitudine; 6 qua nulli magis caruerunt 7, quam qui ſibi maje-

gere 5 impertire 6 munus populo deſtinare 7 calumniator 8 ejicere, relegare 9 tributa moderari 10 quæri ex quo, 11 calculum ponere cum reditibus, rationem inire 12 parſimonia 13 ſumtus, impenſa 14 ſuſtinere quid 15 diripere 16 egere: defici, deſtitui, re 17 impertire 18 rapere 19 abundare, affluere omnibus 20 ſemper præſto eſſe 21 magno ſtudio, curaque impenſiori 22 fiſcum replere, refercire, ſtipare; 23 ſuo ingenio 24 avarus 25 exactionibus harpyiæ, hirudo, 26 opus eſt cui, 27 noſtris præceptis contra nos inſtructi ſunt. 28 intercluſus, interceptus, 29 facere 30 obmuteſcere 31 conſilium admittere 32 conſilium dare 33 quo fit, efficitur: 34 obſtrictum eſſe cui, quod tuis moribus noſtros quoque corrigis &c.

1 Augetur ærarium it. conſtruitur & coacervatur pecunia in fiſco legibus. 2 præcipuum, peculiare piaculum 3 purus ſceleris, vacuus, 4 terror, periculum, 5 prorſus removere, liberare 6 am-

majeſtatem vindicabant 8: Reddita eſt amicis fides 9, liberisque pietas, obſequium ſervis: verentur 10 & parent 11, & dominos habent. 12 Non enim jam ſervi principis noſtri, amici, ſed nos ſumus; nec pater patriæ alienis ſe mancipiis 13 cariorem 14, quam civibus ſuis credit. 15 omnes accuſatore domeſtico liberaſti 16, unoque ſalutis publicæ ſigno 17 illud (ut ſic dixerim 18) ſervile bellum ſuſtuliſti 19; in quo non minus ſervis, quam dominis præſtitiſti; 20 hos enim ſecuros 21, illos bonos 22 feciſti. 23 Non vis interea laudari 24 nec fortaſſe laudanda 25 ſint: grata 26 ſunt tamen recordantibus 27, principem illum in capita dominorum ſervos ſubornantem 28, monſtrantemque 29 crimina, quæ tanquam delata puniret, 30 magnum 31 & inevitabile 32, ac toties cuique experiendum 33 malum; quoties quisque ſimiles principi ſervos haberet.

XLIII. In eodem genere 1 ponendum eſt, quod teſtamenta noſtra ſecura 2 ſunt: nec unus omnium, nec, quia ſcriptus, 3 heres es. Non tu falſis, non tu iniquis tabulis 4 advocaris 5 Nullius ad te iracundia, nullius impietas, nullius furor confugit: 6 nec quia offendit 7 alius, nuncuparis, 8 ſed quia ipſe meruiſti, 9 Scriberis 10 ab amicis, ab ignotis præteriris, 11 nihilque inter privatum & principem intereſt 12, niſi quod nunc *a pluribus amaris* 13: *nam & plures amas*. Tenes Cæſar hunc curſum 14, & probatur 15 experimento, ſit ne feracius 15 & ube-

D 2

plitudo 7 abeſſe a re. 8 arrogare 9 præſtare cui fident cet; 10 timere 11 obſequi 12 dicto audientem eſſe cui 13 liberti, 14 magis eſſe cordi cui, amari vehementius. 15 perſuaſum habere 16 calumniatorem removere, depellere. metum delatoris domeſtici eripere; 17 teſſera data; 18 quaſi 19 finire, patrare; ſepelire; 20 in ſervos redundat beneficium 21 tutus 22 fidelis & obſequens 23 reddere 24 repudiare, reſpuere. rejicere laudes 25 celebrare 26 jucundus 27 reminiſci 28 inſtruere 29 oſtentare 30 vindicare 31 grave 32 indeclinabilis 33 ſubire,

1 Eodem loco; numero habere 2 natus. 3 facere; inſtituere heredem 4 fictum; improbum teſtamentum 5 hæreditatem avertere 6 perfugium cui eſt in quo 7 offenſam incurrere. ſubire 8 inſtituere 9 dignus. 10 inſtituere. 11 nihil relinquere cui 12 diſcrimen eſt inter 13 diligere 14 ſervare tenorem, permanere in

& uberius 16 non ad laudem 17 modo, ſed ad pecuniam principi, ſi hærede illo mori homines velint, quam ſi cogantur. 18 Donavit 19 pater tuus multa & ipſe donaſti; ceſſerit 20 parum gratus 21, manent 22 tamen ii, qui bonis ejus fruantur 23, nihilque ex illis ad te, niſi gloria redit 24: nam *liberalitatem* 25 *jucundiorem* 26 *debitor gratus, clariorem* 27 *ingratus facit.* 28 Sed quis ante te laudem iſtam pecuniæ prætulit? 29 quotuscunque principum ne id quidem in patrimoniis noſtris 30 ſuum duxit, 31 quod eſſet de ſuo? Nonne ut regum, ita Cæſarum munera 32 illitos 33 cibis 34 hamos, opertos præda laqueos æmulabantur, 35. quam privatis facultatibus velut hauſta 36 & multiplicata, retro ſecum quicquid attigerant, 37 referrent. 38

XLIV. *Quam utile eſt ad uſum ſecundorum per adverſa veniſſe* 1? Vixiſti 2 nobiſcum, periclitatus es, timuiſti, 3 quæ tunc erat innocentium vita: ſcis & expertus es, 4 *quantopere deteſtentur* 5 *malos principes, etiam qui malos faciunt* 6 Meminiſti 7 quæ optare nobiſcum, quæ ſis queri ſolitus. 8 Nam *privato judicio principem geris* 9, *meliorem immo te præſtas, quam tibi alium precabare.* 10 Itaque ſic imbuti ſumus, 11 quibus erat ſumma votorum 12, melior peſſimo princeps, jam non poſſimus niſi optimum ferre. 13 Nemo

tenore, 15 confirmare 16 fructuoſus, aptus, accommodatus 17 gloria 18 fiscus. 18 ſponte, voluntate ſua, an coactu, coactione heredem relinquere teſtamento 19 impertire, largiri 20 mori, de, excedere vita 21 minus pius 22 ſupereſſe 23 bona veniunt ad quem, obveniunt cui 24 gloria manet quem, gloriæ fructum percipere, capere, gloriam reportare 25 munificentia 26 ſuavis 27 illuſtrior 28 reddere 29 gloriam fiſco ante, præponere 30 facultates 31 reputare; vindicare 32 largitio 33 abditus, tectus 34 eſca 35 imitari 36 implicare, illaquare, irretire 37 apprehendere 38 retrahere.

1 Quam eximius prudentiæ fructus, quæ ex rebus adverſis naſcitur 2 pati 3 periculorum & terroris ſocium eſſe 4 videre & audire 5 execrari, abominari 6 impium reddere. ſcelera in alios transfundere 7 ſuccurrere cui. revocare in animum 8 preces, querelas effundere. 9 arbitrio privato it voto mores conformare, accommodare 10 ſuperas vota, quibus alios fingebas. 11 condoce fieri imperio cujus 12 caput votorum. 13 pati 14 ignorare quem

Nemo eſt ergo tam tui, tam ignarus ſui, 14 ut locum ipſum poſt te concupiſcat, 15 Facilius eſt 16, ut eſſe aliquis ſucceſſor tuus poſſit, 17 quam ut velit, 18 Quis enim curæ molem 19 ſponte 20 ſubeat? quis comparari tibi non reformidet 21! Expertus & ipſe es 22 quam ſit *onerosum* 23, *ſuccedere* 24 *bono principi*. & afferebas excuſationem adoptari. 25 An prona parvaque ſunt ad æmulandum, quod nemo incolumitatem turpitudine rependit. 26 Salva eſt omnibus vita & dignitas vitæ, 27 nec jam conſideratus ac ſapiens, 28 qui ætatem in tenebris agit. 29 Eadem quippe ſub principe virtutibus præmia, quæ in libertate 30: nec bene factis tantum ex conſcientia merces, ſed etiam præmia ſunt. 31 Amas 32 conſtantiam civium; *rectosquè* 33 *ac vividos* 34 *animos non ut alii, contundis* 35 *ac deprimis*, 36 *ſed foves* 37 *& attollis*. 38 *Prodeſt* 39 *bonos* 40 eſſe, quum ſit ſatis abundeque, ſi non nocet 41: his honores, his ſacerdotia, his provincias offers 42: hi amicitia tua, hi judicio florent, 43 acuuntur 44 iſti integritatis & induſtriæ pretio. Similes & diſſimiles alliciuntur 45, nam *præmia bonorum malorumque bonos ac malos faciunt*. 46 Pauci adeo ingenio valent 47, ut non turpe honeſtumque, prout bene ac ſecus ceſſit, expetant fugiantque 48: ceteri 49 *ubi laboris*

15 aſpirare ad imperium, qui tibi ſuccedere optet 16 promptus proclivis. 17 imperium obtinere 18 optare 19 onus imperii ſuſcipere humeris 20 non invite. 21 conferre. it comparationem cujus perhorreſcere 22 ſentire 23 onus, moles. 24 ſurrogari 25 excuſatione adoptionem deprecari, refugere 26 nemini turpitudo ſaluti eſt, 27 non vivere modo, ſed etiam in luce verſari tutum eſt 28 cautus, providus 29 latebris vitam trahere, ducere producere, exigere; latebrarum ac parietum cuſtodiis vitam credere, 30 decorare, afficere præmiis 31 extant, propoſita ſunt præmia virtuti 32 probare 33 apertus, ſimplex 34 alacer, promptus 35 in, refringere 36 affligere 37 alere 38 excitare, erigere 39 conducit 40 probus 41 crimini, noxæ eſſe 42 ornare, augere quem re 43 cohoneſtare, decorare 44 incendere, inflammare præmio 45 invitare, allectare 46 uti præmia bonorum ad virtutem, ſic malorum ad ſcelera accuunt, incendunt 47 pollere perſpicaci ingenio, eſſe 48, ut vitium ac virtutem a ſeſe, non a ſucceſſu aut mercede pendant 49 reliquus, 50 Ubi laboris præmiis otium, vigi-

boris inertiæ, vigilantiæ ſomno, frugalitatis luxuriæ merces datur 50, *eadem iſta, quibus alios artibus* 51 *aſſequutos vident, conſectantur.* 52 *qualesque ſunt illi: tales eſſe & videri volunt,* 53 *& dum volunt, fiunt.* 54

XLV, Et priores 1 quidem principes, excepto patre tuo, 2 præterea uno aut altero, & nimis dixi, 3 vitiis potius civium, quam virtutibus lætabantur. 4 Primum, quod *in alio ſua quemcunque natura delectat* 5: deinde quod patientiores ſervitutis 6 arbitrabantur, 7 quos non deceret eſſe, niſi ſervos, 7 horum in ſinum omnia congerebant 8: bonos autem otio aut ſitu abſtruſos, 9 & quaſi ſepultos 10, non niſi delationibus 11 & periculis in lucem ac diem proferebant. 12 Tu amicos ex optimis legis, 13 & hercule *æquum eſt* 14, *eſſe eos cariſſimos* 15 *bono Principi, qui inviſi* 16 *malo fuerint.* Scis 17 ut ſicut diverſa 18 natura dominatio 19 & principatus, ita non aliis eſſe principem gratiorem, 20 quam qui maxime dominum graventur. 21 Hos ergo provehis, 22 & oſtentas 23 quaſi ſpecimen & exemplar, quæ tibi ſecta vitæ, 24 quod hominum genus placeat. 25 ideo non cenſuram adhuc, non præfecturam morum recepiſti 26; quia tibi beneficiis potius, quam remediis ingenia noſtra experiri 27 placet. 28 Et alioqui *neſcio* 29 *an plus moribus conferat* 30 *princeps, qui bonos eſſe patitur,* 31 *quam qui*

lantia torporis, frugalitatis luxuria decoratur, afficitur 51 via ratio, iter, 52 obtinere, affectare 53 ſimiles haberi volunt 54 tales evadunt.

1 Superior 2 a patre ſi diſceſſeris 3 aut potius nullo 4 oblectari 5 amare, præoptare, optatior, ſimilitudo morum juvat. 6 facilius ferre jugum, it ſervitum tolerare æquius 7 opinari 8 accipere, ſubire jugum 8 accumulare quem muneribus. divitiis. 9 in umbra latere atque tenebris, ſectari 10 ex numero viventium exterminatus 11 criminatio 12 protrahere 13 eligere, capere 14 decet, fas eſt 15 acceptiſſimus 16 odio eſſe 17 noſti, non ignoras. 18 diſcrepare natura, disjunctúm eſſe 19 tyrannis, dominatus, ſervile imperium 20 optatior 21 ſervile imperium indignari, indigne ferre 22 ornare 23 monſtrare 24 diſciplina 25 amare, probare 26 adire, capeſſere. declinare 27 periclitari 28 videri 29 dubius ſum, pendeo animi & animo 30 prodeſſe, emendare 31 per-

qui cogit. 32 *Flexibiles* 33 *quamcunque in partem ducimur a principe, atque* ut ita dicam. 34, *ſequaces ſumus.* 35 Huic enim cari, 36 huic probati eſſe cupimus, quod fruſtra 37 ſperaverunt diſſimiles 38 : eaque obſequii continuatione 39 pervenimus, 40 ut prope omnes 41 homines unius moribus vivamus 42 Porro non tam ſiniſtre conſtitutum eſt, 43 ut qui malum principem poſſumus, bonum non poſſimus imitari. 44 Perge 45 modo Cæſar, & vim effectumque cenſuræ, tuum propoſitum tui actus obtinebunt 46! Nam *vita principis cenſura eſt.* 47 *eaque perpetua*: ad hanc dirigimur 48, ad hanc convertimur 49 *nec tam imperio nobis opus eſt quam exemplo* 50. *Quippe infidelis recti magiſter eſt metus.* 51 *Melius homines exemplis docentur.* 52 *quæ imprimis hoc in ſe boni habent,* 53 *quod approbant* 54, *quæ præcipiunt, fieri poſſe.*

XLVI. Et quis terror 1 valuiſſet efficere, 2 quod reverentia 3 tui effecit? 4 obtinuit aliquis, ut ſpectaculum pantomimorum populus Romanus tolli 5 pateretur 6 ſed non obtinuit, 7 ut vellet. 8 Rogatus 9 es tu, quod cogebat 10 alius, *cœpitque eſſe beneficium* 11 *quod neceſſitas* 12 *fuerat.* Neque enim a te minore concentu, 13 ut tolleres 14 pantomimos, quam a patre tuo, ut reſtitueret.

mittere 32 tormento ad caſtigandum venire, adigere, conſtringere 33 inclinabilis, docilis 34 flectere, trahere 34 rem loqui, verum fateri 35 conformare, accommodare mores 36 amari, probari 37 nequicquam 38 diſſimile ingenium, mores 39 perpetuitas it perſeverantia, permanſio in obſequio 40 as, conſequi 41 univerſus 42, ad mores conformare, congruere moribus it in morem cujus ire, induere mores cujus 43 male ſe habet 44 in veſtigia incurrere. abire in mores 45 perſeverare 46 non fallere, fruſtrari, reſpondere, 47 pro cenſore it loco cenſoris eſt. it. norma & regula. 48 vitam inſtituere ad 49, conformare 50 exaſperat homines imperata correctio, blandiſſime jubetur exemplo *Pacat.* 51 mala virtutis magiſtra formido, 52 formari, imbui 53, præcipuum habere quid, 54 evincere, teſtari 55 docere, præſtare.

1 Tormentum 2 poſſe, proficere. promovere. 3 obſervantia cujus 4 impetrare 5 hiſtrionibus it geſticulatoribus ſcenam interdicere, prohibere 6 ſinere, 7 impetrare 8 cupere, aſſentire 9 orare 10 imperare 11 in beneficio ponere, numerare 12 neceſſitudo Sall. 13 conſenſus, applauſus 14 cohibere 15 revocare, reducere

ret, 15 exactum eſt. 16 Vtrumque recte: nam & reſtitui oportebat, quos ſuſtulerat malus princeps, & tolli reſtitutos. 17 *In his enim quæ a malis bene fiunt, hic tenendus eſt modus,* 18 *ut appareat* 19 *auctorem diſplicuiſſe* 20, *non factum* Idem ergo Populus ille aliquando ſcenici imperatoris 21 ſpectator & applauſor, 22 nunc in pantomimis 23 quoque adverſatur 24 & damnat 25 effœminatas 26 artes & indecora 27 ſeculo ſtudia. Ex quo manifeſtum 28, & principum diſciplinam capere 29 etiam vulgus: quum rem, ſi ab uno fiat, ſeveriſſimam 30 fecerint omnes. Macte hac gravitatis gloria, Cæſar 31, quæ conſequutus es, ut quod antea vis 32 & imperium, nunc mores vocarentur. 33 *Caſtigaverunt* 34 *vita ſua ipſi, qui caſtigari merebantur,* 35 *iidemque emendatores* 36, *qui emendandi* 37 *fuerunt.* Itaque nemo de ſeveritate tua queritur 38, & liberum 39 eſt queri. Sed quum ita comparatum ſit, 40 ut de nullo minus 41 principe querantur 42 homines, quam de quo maxime licet, tamen in ſeculo 43 nihil eſt, quo non omne hominum genus lætetur, & gaudeat 44, boni provehuntur, 45 *mali, qui eſt tranquilliſſimus* 46 *ſtatus civitatis, nec timent, nec timentur.* 47 Mederis 48 erroribus, ſed implorantibus, 49 *omnibusque* 50 *quos bonos facis* 51 *hanc aſtruis* 52 *laudem, ne coegiſſe* 53 *videaris.*

XLVII.

16 extorquere, 17 expellere revocatos 18 habere rationem, it inire 19 patere, liquere, 20 improbare. repudiare, damnare 21 Nero ſcenis devotus 22 ſpectare quem & applauſu proſequi 23 hiſtrio 24 abominari 25 repudiare, reſpuere 26 indignus viris 27 turpis 28 perſpicuus, 29 imitari mores, induere, ab uno principe 30 graviſſimus. 31 gratulor tibi cæſar de it in hac ſeveritatis gloria it gloria 32 obtinere, efficere 33 coactio 34 diſciplina appellatur 34 damnare 35 damnatione dignus 36 corrector 37 corrigere 38 queri quid, querimonias jactare 39 licet. nemo vetat 40 hoc ingenium eſt hominum. it hoc ingenio ſunt homines it hic mos eſt hominibus 41 parcius, rarius 42 jacere querelas, querimonias in quem 43 te imperante 44 gratulari & triumphare 45 promovere, ornare, 46 pacatus 47 terrere 48 corrigere, emendare, remedium afferre 49 invocare, optare 50 ſinguli 51 emendare 52 conciliare 53 coercere.

XLVII. Quid vitam? quid mores juventutis, quam principaliter formas 1? quem honorem 2 dicendi magiſtris 3, quam dignitatem ſapientiæ doctoribus 4 habes? *ut ſub te 5 ſpiritum & ſanguinem & patriam accepe- runt 6 ſtudia, quæ priorum temporum immanitas 7 exiliis puniebat*, 8 quum *ſibi vitiorum omnium conſcius* 9 *princeps, inimicas* 10 *vitiis artes non odio* 11 *magis quam reverentia* 12 *relegaret*. 13 & tu easdem artes in complexu, oculis, auribus habes. Præſtas 14 enim, quæcunque præcipiunt, 15 tantumque eas diligis. 16 quantum 17 ab illis probaris. ita quisquam 18 ſtudia humanitatis profeſſus 19, non cum omnia tua, tum vel in primis laudibus ferat 20 admiſſionum 21 tuarum facilitatem. Magno quidem animo parens tuus hanc ante hos principes arcem, publicarum ædium nomine inſcripſerat, 22 fruſtra 23 tamen, niſi adoptaſſet, qui habitare, ut in publicis 24 poſſet. Quam bene 25 cum titulo iſto moribus tuis convenit 26; quamquam omnia ſic facis, 27 tanquam non alius inſcripſerit, 28? Quod enim forum? quæ templa tam reſerata non capitolium, ipſaque illa adoptionis tuæ ſedes magis publica 29, magis omnium; nulli obices, 30 nulli

1 Quantæ tibi curæ diſciplina & mores juventutis, eam ſane ut
principe dignum eſt it. decet quem, moderaris & fingis 2 hono-
re proſequi it com[...]lecti 3 Rhetor, Rhetoricæ præceptor 4 Phi-
loſophus, philoſophiæ profeſſor 5 ſub imperio cujus, it ſeculo tuo
6 animam, vitam, civitatem recipere 7 diritas, barbaries 8 pro-
ſcribere, exilio multare, ſtudiaque prope extincta refovere 9 con-
ſcientia 10 repugnans. 11 invidia 12 pudor 13 proſcribere, expel-
lere, exterminare, ne quid unquam honeſti oculis occurreret 14 fo-
vere & ornare, vita exprimere 15 tradere 16 tantopere 17 quanto-
pere 18 quisquamne 19 informare artibus ad humanitatem, ingenuas,
liberales artes tradere, præcipere 20 ornare, efferre laudibus it
admirari quid in quo & quem in quo 21 colloquium, it obvium
& expoſitum eſſe cui 22 titulo decorare, inſignire. 23 nequic-
quam 24 publicum palatium incolere 25 pulchre, præclare, mi-
rabiliter 26 mores conveniunt elogio it. nomini reſpondent, con-
gruunt: conſonant, conſpirant, cum quo 27 gerere 28 ipſe inſcrip-
ſiſſes 29 recluſus, apertus, 30 peſſulus. 31 nullæ a janitoribus,

nulli contumeliarum gradus; ſuperatisque jam mille liminibus 32, ultra ſemper aliqua dura & obſtantia. 33 Magna ante te, magna poſt te, juxta tamen maxima quies 34; tantum ubique ſilentium, 35 tam altus pudor 36, ut ad parvos penates 37 & larem anguſtum ex domo 38 principis, modeſtiæ & tranquillitatis exempla referantur. 39

XLVIII. Ipſe autem ut excipis 1 omnes & expectas? 2 ut magnam partem 3 dierum, inter tot imperii curas, 4 quaſi per otium tranſigis; 5 itaque non ut alias 6 attoniti 7, nec ut periculum capitis adituri 8 tarditate 9, ſed ſecuri 10 & hilares 11 quum commodum 12 eſt, convenimus 13: & admittente 14 principe: interdum eſt aliquid, 15 quod nos domi quaſi magis neceſſarium teneat, 16 Excuſati 17 ſemper tibi, nec unquam excuſandi ſumus. Scis enim ſibi quemque præſtare, 18 quod te videat 19, quod te frequentet 20, ac tanto liberalius 21 ac diutius 22 voluptatis hujus copiam præbes, 23 Nec ſalutationes tuas fuga & vaſtitas ſequitur, 24 remoramur 25, reſiſtimus ut in communi 26 domo, quam nuper immaniſſima bellua 27 plurimo terrore munierat, 28 quum velut quodam ſpecu 29 incluſa, 30 nunc propinquorum ſanguinem lamberet, 31 nunc ſe ad clariſſimorum

contumeliæ 32 ſexcenta limina, oſtia intrare 33 ſuperba & adſtricta 34 tranquillitas 35 modeſtia, reverentia 36 verecundia 37 privatæ ædes 38 palatium, prætorium 39 pudoris & ſilentii exempla petere a quo, documentum capere ex quo.

1 Quam benigne it benigno vultu excipere it quanto favore it, obvium & expoſitum eſſe cui 2 operiri, præſtolari, 3 multa pars 4 moles, undæ curarum 5 audiendo, colloquendo conſumere 6 ſuperioribus temporibus 7 trepidans, pavidus, expavefactus, conſternatus, 8 adire leonem aut elephantum, 9 cunctatio, hæſitatio, trepidatio 10 fidenti animo, nihil timentes 11 lætus 12 vacat. it commodo it ex commodo 13 adire 14 indulgere. 15 intervenit 16 at, retinere. 17 purgare 18 ſui commodi rationem habere 19 adire, 20 convenire, ſalutare 21 benignus 22 longius 23 indulgere cui quid, concedere 24 ſalutatione facta diffugere, dilabi, 25 reſtare, conſiſtere 26 publicus 27 teterrima bellua 28 terrore plurimo arcere, fugare ex loco 29 antrum, ſpelunca, cubile 30 ſatiare 31 bibere, guſtare, exſorbere

tum civium ſtrages cædesque proferret. 32 obverſabantur foribus horror & minæ 33 & par metus admiſſis & excluſis. 34 Adhæc 35 ipſe occurſu quoque viſuque 36 terribilis, 37 ſuperbia 38 in fronte, ira 39 in oculis, femineus pallor in corpore, in ore impudentia, multo rubore ſuffuſa: non adire 40 quisquam, non alloqui audebat; 41 *nec unquam ex ſolitudine ſua prodeuntem.* 42 *niſi ut ſolitudinem faceret.*

XLIX. Ille tamen quibus ſibi parietibus & muris ſalutem ſuam tueri 1 videbatur, dolum ſecum & inſidias 2 & ultorem 3 ſcelerum Deum incluſit; 4 Dimovit perfregitque cuſtodias 5 pœna, anguſtosque 6 per aditus & obſtructos 7, non ſecus 8 ac per apertas 9 fores & invitantia limina, irrupit: 10 longeque 11 tunc illi divinitas ſua, longe arcana, 12 cubiliaque ſævique ſeceſſus 13, quos timore & ſuperbia & odio 13 hominum agebatur 14. Quanto nunc tutior, 15 quanto ſecurior eadem domus, poſtquam ejus non crudelitatis 16 ſed amoris excubiis 17 non ſolitudine 18 & clauſtris 19 defenditur? 20 Et quid ergo? diſcimus experimento, 21 *fideliſſimam eſſe cuſtodiam* 22 *principis, ipſius innocentiam.* 23 *Hæc arx inacceſſa* 24, *hoc inexpugnabile munimentum* 25, *munimento non egere,* 26 *Fruſtra se terrore ſuccinxerit,* 27 *qui ſeptus caritate* 28 *non fuerit, armis enim arma irritan.*

---

32 proſilire, prorumpere, proruere 33 effundere horrorem, & mines metum æqualem incutere 34 quibus adeundi poteſtas facta, ac negata 35 inſuper 36 aſpectus vultus 37 horribilis, formidoloſus 38 faſtus, arrogantia 39 iracundia. 40 aggredi, affari 41 ſuſtinere 42, prorucre ex it ſolitudinem relinquere 43 dispellere, fugare omnes.

1 Vitam munire 2 doloſus inſidiator 3 vindex 4 excludere non potuit 5 pervadere, & perrumpere cuſtodias 6 arctus, 7 obſeptus, occluſus, 8 juxta 9 reſeratus, patens 10 irruere, penetrare, 11 nihil prodeſſe: 12 abditus, abſtruſus 13 dirum, ſecretum 17 formido, fallus, invidia 14 compelli 15 munitus 16 ſævitia 17 caritas præſidium 18 ſeceſſus, 19 arcana cubilia 20 propugnare 21 cognoſcere, docet experientia 22 munimentum validiſſimum 23 ſanctitas, continentia. 24 munitiſſimus 25 validiſſimum præſidium 26 indigere, opus habere 27, armare ſe terrore 28 munitus, te-

ritantur, 29 Num autem ſerias tantum partes dierum 30 in oculis 31 noſtris cœtuque 32 conſumis 33 ? nam remiſſionibus 34 tuis eadem frequentia 35, eademque illa ſocialitas 36 intereſt: 37 non 38 tibi ſemper in menſa 39 cibus, ſemperque menſa communis 40, non ex convictu 4 noſtro mutua voluptas 42? non provocas reddisque ſermones 43? non ipſum tempus epularum tuarum, quum frugalitas 44 contrahat, 45 extendit 46 humanitas? Non enim ante medium diem 47 diſtentus ſolitaria cœna 48, ſpectator adnotatorque convivis tuis immines: 49 nec jejunis 50 & inanibus 51, plenus 52 ipſe eructans, 53 non tam apponis, quam objicis cibos, quos dedigneris 54 attingere: 55 ægreque perpeſſus ſuperbam illam convictus ſimulationem, 56 rurſus te ad clandeſtinam ganeam 57, occultumque luxum 58 refers. 59 Ergo non aurum nec argentum 60, nec exquiſita ingenia cœnarum, 61 ſed ſuavitatem tuam jucunditatemque miramur 62; quibus nulla ſacietas 63 adeſt, quando ſincera omnia & ornata gravitate. 64 Neque enim aut peregrinæ ſuperſtitionis myſteria, aut obſcena petulantia menſis principis oberrat 65, ſed benigna invitatio & liberales joci & ſtudiorum

ctus benevolentia, 29 provocare, laceſſere 30 matutinus, antemeridianum tempus 31 os, conſpectus, præſentia 32 ſocietas 33 tranſigere, impendere 34 relaxatio, recreatio 35 celebritas 36 humanitas 37 verſari 38 nonne 39 in propatulo 40 victus publicus 41 convictio 42 de, oblectatio 43 ad communionem ſermonis tacentes, vel ſubmiſſim fabulantes provocare, ſermones miſcere, reſponſo dedignari, it celebratur omnium ſermone lætitiaque convivium, 44 ſobrietas 45 circumcidit, reſtringit 46 protrahere 47 meridies 48 ſolum prandere ad ſatietatem 49 ſpectare & obſervare convivas 50 avidus cibi, 51 incœnis, incœnatus, impranſus 52 ſatur, confertus cibo, epulis 53 irructare in os 54 faſtidire, nauſeare cibum 55 iniquo animo ferre it indigne 56 faſtidioſa convictionis ſpecies 57 occulta ingluvies 58 tecta profuſio 59 reverti, redire 60 vaſa aurea, argentea 61 opipare apparare convivium, it omnibus rebus inſtructum & paratum, it ars menſarum 62 paſci, capi, teneri. 63 faſtidio ac ſatietate abalienari. 64 integritate & comitate condire cœnas, it candor, integritas gravitasque cum comitate conjuncta ſunt, it certare videntur 65 inerrare, inter-

diorum honor. 66 Inde tibi parcus & brevis ſomnus; 67 nullumque amore 68 noſtri anguſtius tempus, quam quod ſine nobis agis. 69

L. Sed quum rebus tuis, ut participes, perfruamur 1; quæ habemus ipſi, quam propria, quam noſtra ſunt 2? Non enim exturbatis 3 prioribus dominis, 4 omne ſtagnum, omnem lacum, omnem etiam ſaltum immenſa 5 poſſeſſione circumvenis, 6 nec unius oculis flumina, fontes, maria deſeruiunt. 7 Eſt quod Cæſar non ſuum videat 8; tandemque imperium principis, quam patrimonium, majus 9 eſt. Multa enim ex patrimonio refert in imperium 10, quæ priores principes occupabant, 11 non ut ipſi fruerentur, ſed ne quis alius. 12 Ergo in veſtigia ſedesque nobilium immigrant 13 pares domini, nec jam clariſſimorum 14 virorum receptacula 15 habitatore ſervo teruntur, 16 aut fœda vaſtitate procumbunt. 17 Datur intueri pulcerrimas ædes 18 deterſo ſitu 19, auctas ac vigentes. Magnum hoc tuum non erga homines modo, ſed erga tecta ipſa meritum 20, ſiſtere ruinas, 21 ſolitudinem pellere, 22 ingentia opera 23 eodem, quo extructa ſunt, 24 animo 25 ab interitu vindicare: 26 muta quidem

miſcere quid cui, perſpergere, faſtidium, nauſeam parere 66 condire 67 breviſſimi ſomni eſſe. non indulgere ſomno 68 caritas 69 ut eo plus temporis nobis poſſis tribuere,

1 Non dedignari fructu, arceri. it participare quem fructus, & cum quo fructum it indulgere fructum 2 perfrui rebus noſtris. cadunt in conſpectum, ſub aſpectum veniunt, tenere quid ſecure, poſſidere 3 proſcribere, exigere quem, expellere 4 poſſeſſor 5 infinitus 6 complecti, 7 oblectare oculos. oculi oblectantur, paſcuntur re 8 alienam poſſeſſionem circum, con; inſpicere, oculis ſubjiciuntur. oculi paſcuntur 9 amplius, patrimonium anguſtius imperio. 10 adjicere imperio, conjungere 11 invadere, 12 fructu arcere, excludere, fructum percipere ex 13 redire in, recuperare priſtinas ſedes, poſſeſſio redit ad quem 14 illuſtris 15 receſſus. prædia 16 uſurpare 17 ruina disjicere. ruinam facit, dat domus, ſubſidit, procumbit, collabitur, collabi ruina 18 redditur ſplendor priſtinus ædibus 19 obſoleti tecti ſordes abſtergere 20 bene merere & ri it beneficio afficere quem, fructus redundat ad quem 21 prohibere a ruina, labe, interitu. 22 vaſtitati reſiſtere. 23 ædificia ingentia 24 inædificare cui loco 25 mens, conſilium, ſinis 26 a ruina revocare in florem, reſtituere pro-

dem illa & anima carentia, 27 ſentire tamen & lætari 28 videntur, quod niteant, 29 quod frequententur, 30 quod aliquando cœperint eſſe 31 domini, non ſervientis. 32 Circumfertur ſub nomine Cæſaris tabula ingens rerum venalium, 33 quod ſit deteſtanda 34 avaritia illius, qui tam multa concupiſcebat, 35 quum haberet ſupervacua 36 tam multa: tunc exitialis 37 erat apud principem huic laxior domus, illi amœnior villa. 38 Nunc 39 princeps in hæc eadem, dominos quærit, ipſe inducit: 40 ipſos illos magni aliquando 41 imperatoris hortos, 42 illud nunquam niſi 43 Cæſaris ſuburbanum, 44 licemur, 45 emimus, 46 implemus. 47 Tanta benignitas principis, tanta ſecuritas temporum eſt, 48 ut ille nos principalibus rebus exiſtimet 49 dignos: 50 nos non timeamus 51, quod digni eſſe videmur. Neque vero emendi tantum cívibus tuis copiam præbes, 52 ſed amœniſſima quæque largiris & donas, 53 ita (inquam) donas, in quæ electus, in quæ adoptatus es 54, transfers, 55 quod judicio accepiſti 56, ac nihil magis tuum credis, 57 quam quod per amicos habes.

LI.

---

hibere ab interitu 27 inanimus, inanimatus. 28 ſenſus & lætitia pervenit ad, perſentiſcere 29 ſplendere, fulgere, radiare, 30 in poſſeſſione pedem ponere. celebrari. 31 redire ad, obtingere cui 32 ingenuus 33 proponere in tabula res venales, promercales. Venum declarare 34 profunda avaritia, exſecrabilis, exſecranda, deteſtabilis, infinita rerum omnium cupiditas 35 incenſum, inflammatum eſſe, cæcatum, inflammato animo concupiſcere, flagrare, cupido inceſſit, ſtimulat. 36 ſupervacaneum, ſuperfluit hæc pecunia, ſuperfluus; ſuperfluentia bona, facultates. abundare divitiis, abunde eſt cui 37 exitioſus, in capitis periculum adducere, capitis periculum domino attrahere 38 amplus, magnificus, laxitas, amœnitas, 39 quanta nunc converſio rerum: quam converſæ res 40 quæri, induci. 41 olim, quondam 42 viridarium, paradiſus 43 perpetuo, 44 prædium 45 licitari 46 comparare. 47 immigrare in domum cum familia 48 quanta benignitas cet. quam benignus princeps (concrete) quam ſecura tempora 49 reputare 50 non indignus 51 habemus timere, periculum creare ſibi, arceſſere 52 poteſtatem dare, facere, permittere; 53 munerare quem re electione & adoptione conſequi, electio & adoptio ſui quid tribuit, 54 impertire, ri, cui quid & quem re 55 ſententia judicum adtribui, 56 pro tribunali adjudicari 67 proprium reputare.

LI. Idem tam parcus in ædificando, 1 quam diligens 2 in tuendo. 3 Itaque non, ut ante, immanium 4 transvectione ſaxorum urbis tecta quatiuntur: 5 Stant ſecuræ domus, 6 nec jam templa nutantia. Satis eſt tibi, 7 nimiumque, quum ſucceſſeris 8 frugaliſſimo 9 principi, magis rejicere 10 aliquid & amputare 10 ex his, quæ princeps tanquam neceſſaria reliquit 11. Præterea pater tuus, uſibus ſuis detrahebat 12, quæ fortuna imperii dederat: 13 tu tuis, quod pater. At quam magnificus 14 in publicum es! 15 Hinc porticus, inde delubra occulta celeritate properantur, 16 ut non conſummata, 17 ſed tantum commutata 18 videantur. Hinc immenſum latus circi, templorum pulcritudinem provocat: 19 digna 20 populo victore 21 gentium ſedes, nec minus ipſa viſenda, 22 quam quæ ex illa ſpectabuntur 23: viſenda autem cum cetera ſpecie, 24 tum quod æquatus 25 plebis ac principis locus. Siquidem per omne una facies, 26 omnia continua & paria, 27 nec magis proprius ſpectandi Cæſaris ſuggeſtus 27, quam propria, quæ ſpectet. Licebit ergo civibus tuis invicem contueri: 28 dabitur non cubiculum principis, ſed ipſum principem cernere in publico, 29 in populo ſedentem; populo, cui locorum quin-

---

1 Quanta frugalitas 2 tanta diligentia, cura 3 reconcinnare, reficere 4 vaſtum ſaxum. 5 concuti, quaſſari, contremiſcere 6 nullam ruinam timere. 7 ſatis habere ſuperque it abunde 8 excipere quem, ſufficere quem cui, ſublegere in locum cujus 9 vir admirandæ frugalitatis 10 recidere quid ceu ſuperfluum 10 reſtringere ſumtus 11 ad ſubveniendum neceſſitatibus relinquere 12 denegare, largiri 13 tribuere 14 magnificentia, munificentia 15 in commune 16 feſtinare 17 abſolvere, perficere, 18 reconcinnare, reficere. 19 certare pulcritudine 20 par, æquus, conveniens 21 domitor 22 digna viſu it quæ viſatur, oculis frui, uſurpare oculis 23 ſpectaculum 24. apparatus magnificus 25 tollere diſcrimen inter 26 proſpectus ad, conſpectus 27 nihil inæquale, æque commune, patens, expoſitus. 27 podium 28 datur facultas 29 in conſpectum cujus venire, facultas eſt ſine periculo, ad, conjicere oculos rei, in rem, contemplari, contrectare quid oculis, intendere oculos in quid, paſcere oculos, in conſpectu verſari, in publicum prodire, in conſpectu, in ore, oculis populi & in conſeſſum in conſpectum populi civium venire, ingredi in medium ho-

quinque millia adjeciſti. 30 Auxeras 31 enim numerum ejus congiarii facilitate, 31 majoremque in poſterum ſuſcipi liberalitatis tuæ fide juſſeras.

LII. Horum unum ſi præſtitiſſet 1 alius, illi jam dudum radiatum caput, 2 & media inter Deos ſedes auro ſtaret aut ebore, 3 auguſtioribusque aris & grandioribus victimis invocaretur. 4 Tu delubra 5 non niſi adoraturus 6 intras; 7 tibi maximus honor 8, excubare pro templis, poſtibusque prætexi. 9 Sic fit, 10 ut Dei ſummum inter homines faſtigium ſerves, 11 quum Deorum ipſe non adoptes. 12 Itaque tuam ſtatuam in veſtibulo 13 Jovis optimi maximi unam alteramve, 13 & hanc æream, 14 cernimus. 15 At paullo ante, 16 aditus, 17 omnes gradus, totaque area hinc auro, hinc argento relucebat, 18 ſeu potius 19 polluebatur, 20 quum inceſti 21 principis ſtatuis permixta 22 deorum ſimulacra ſorderent, 23 Ergo iſtæ quidem æreæ & paucæ manent, 24 manebuntque, quamdiu templum ipſum: illæ autem aureæ & innumerabiles ſtrage & ruina publico gaudio litaverunt. 25 Juvabat 26 illidere ſolo ſuperbiſſimos vultus, inſtare ferro, ſævire ſecuribus, ut ſi 27 ſingu-

minum prodire & lucem fori 30 quinquies mille loca ; 31 multiplicare liberalitatis in populum tuæ facilitate.

1 Efficere, edere 2 radiis, nimbo fulget caput 3 aurea, eborea ponitur ſedes 4 colere quem aris 5 fanum 6 amplior, venerari, venerabundus. 7 introire, ingredi 8 honorem habere, perhibere cui. honore augeri & decorari 9 ſtatuas tuas ante templa poni, easque ante poſtes collocari ſatis habes 10 eo conſequi 11 numinis loco, vice haberi 12 divinos honores captare, affectare. 13 introitus capitolii 13 nonnullus 14 æneus 15 conſpicere, reperire, offendere 16 non ita pridem 17 atrium 18 fulgere, refulgere, collucere, ſplendere. illuſtrari 19 imo vero 20 contaminare, maculare, maculis aſpergere. 21 impuriſſimus, turpiſſimus 22 interponere, interjicere, interſerere 23 polluere, ſordibus obſoleſcere, dehoneſtare. 24 ſtare, durare, non niſi cum ipſo templo ruere, perire, interire 25 cum publico, communi gaudio, triumpho everti, ſubrui, oculos paſcere, animum exſaturare converſione. dejectione ſtatuarum. 26 quam jucundum ſpectaculum, affligi in humum, ſterni, concidi ferro, ſecures infligi, diſcindi, 27 non ſecus ac

ſingulos ictus ſanguis dolorque ſequeretur. 28 Nemo tam temperans gaudii ſeræque lætitiæ, 29 quin inſtar ultionis 30 videretur 31 cernere laceros 32 artus, truncata 33 membra; poſtremo 34, truces 35 horrendasque 36 imagines 37 abjectas excoctasque flammis 38, ut ex illo terrore & minis 39 in uſum hominum ac voluptates ignibus mutarentur. 40 Simili reverentia, 41 Cæſar, non apud genium tuum bonitati 42 tuæ gratias agi, 43 ſed apud numen Jovis optimi maximi pateris. 44 Illi debere 45 nos, quidquid debeamus, illius, quod benefacias, 46 muneris eſſe, 47 qui te dedit. 48 Ante quidem ingentes hoſtiarum greges 49 per Capitolinum iter magna ſui parte velut intercepti 50 divertere via 51 cogebantur, 52 quum ſæviſſimi 53 domini atrociſſima effigies 54 tanto victimarum cruore coleretur 55, quantum ipſe humani ſanguinis profundebat 56

LIII. Omnia, P. C. quæ de aliis, principibus a me aut dicuntur, aut dicta ſunt, 2 eo pertinent, 3 ut oſtendam 4, quam longa conſuetudine corruptos depravatosque mores principatus, parens noſter reformet & corrigat: 5 alioqui nihil non parum grate ſine comparatione

ſi 28 vulnera infligere, ſanguis profluere, profundi, 29 truculentus, difficulter feroque admittere gaudia, vultu triſti & ſevero eſſe, quis tam indiffere ter ferret, 30 vindictæ loco, vice 31 oculis uſurpare 32 diſſectus, 33 mutilatus, amputatus 34 denique 35 teter 36 horribilis 37 ſimulacrum 38 permittere flammis, uſtuláre, cremare 39 pro terrore & minis 40 ex nummis conflatis fructum uſum voluptatemque percipere, colligere· nummi ex auro conflati in uſum hominum voluptatemque cedunt, convertuntur. 41 veneratio, 42 indulgentia, 43 habere gratias 44 ſinere, æquo animo ferre, pati· it conceſſu, permiſſu tuo gratias habemus. 45 acceptum referre. 46 tribuere, percipere beneficia, beneficiis cumulare, ornare, mactare 47 obtingere munere beneficio cujus, 48 concedere cui, indulgere 49 numeroſus 50 intercludere 51 deflectere via 52 jubere 53 truculentus 54 ſimulacrum, 55 percolere, placare, venerari, 56 flumen ſanguinis fundere.

1 Cuncta, univerſa 2 proferre, exponere 3 quorſum hæc omnia it quis ſcopus eorum, attinere, ſpectare tendere. 4 demonſtrare, evincere 5 exemplis multorum lapſos, perditos mores, pro

ne laudatur. 6 Præterea hoc primum erga optimum imperatorem piorum civium officium 7 eſt, inſequi diſſimiles 8. Neque enim ſatis amarint bonos principes, 9 qui malos ſatis non oderint. 10 quod imperatoris noſtri non aliud amplius ac diffuſius meritum eſt, 11 quam quod inſectari 12 malos principes tutum eſt. 13 An 14 excidit dolori noſtro modo vindicatus 15 Nero? permitteret, 16 credo, 17 famam vitamque ejus carpi, 18 qui mortem ulciſcebatur; 19 nec ut in ſe dicta 20 interpretaretur, quæ de ſimillimo dicerentur. 21 Quare ego te, Cæſar, muneribus omnibus tuis, omnibus comparo, 22 multis antepono, 23 quod licet 24 nobis & in præteritum de malis 25 imperatoribus quotidie vindicari, & futuros 26 ſub exemplo præmonere, 27 nullum locum, nullum eſſe tempus, quo funeſtorum principum manes 28 a poſterorum execrationibus conquieſcant. 29 Quo conſtantius, P. C. & dolores 30 noſtros & gaudia proferamus, 31 ingemiſcamus 32 illis, quæ patiebamur. 33 Simul utrumque faciendum eſt 34 ſub bono principe. Hoc ſecreta noſtra, hoc ſermones, hoc ipſæ gratiarum actiones agant, 35 meminerintque, 36 ſic maxime laudari 37 incolu-

ſtratos in rectam viam revoçare, reducere 6 gratiam conciliare ex comparatione, contentione 7 partes ſunt 8 inſectari mores diſſimilium, perſtringere 9 quo amor ardentior, vehementior, eo odium infeſtius, inſignius, capitalius 10 adde, adhæc, accedit. 11 præcipuum & prolixum meritum, munus. 12 inſequi, carpere, coarguere, culpare, 13 tuto licet, ſine periculo, discrimine, 14 num 15 evellitur, effluet ex animo dolor, ob vindicatum Neronem. it ex vindicato Nerone conceptus. it nonne inſidet, inhæret animo 16 ſinere. pati 17 ſcilicet, videlicet (*ironia*) 18 coarguere, perſtringere 19 vindicare, pœnas expetere. 20 exprobrare cui, objicere, 21 accipere, 21 conjicere. jactare in quem probrum dicere, inferre, ingerere, intendere, objicere ut probrum 22 æquiparare quid ad quid, conferre cum, contendere quid 23 ante, præferre. 24 fas eſt. it jus & poteſtas eſt 25 ſceleratus, 26 ſucceſſor. 27 deterrere 28 umbræ, exutæ corpore ſuo animæ 29 quietem impertire, requietem afferre, exagitari verberibus furiarum & tædis ardentibus 30 cruciatus. 31 exponere, promere 32 deflere, deplorare, queri conqueri 33 perferre, premere. 34 oportet facere 35 huc, eo tendunt, 36 reputare, in memoria inſidet res. 37 maximum præconi-

columem imperatorem, ſi priores, 38 ſecus meriti, 39 reprehendantur. 40 Nam quum de malo principe poſteri tacent, 41 manifeſtum eſt, 42 eadem facere 43 præſentem.

LIV. Et quis jam locus 1 miſeræ adulationis 2 manebat, quum laudes imperatorum ludis etiam & commiſſionibus 3 celebrarentur, 4 ſaltarenturque, atque in omne ludibrium effeminatis vocibus, modis, geſtibus frangerentur? 5 Sed illud indignum, 6 quod eodem tempore 7 in ſenatu & in ſcena ab hiſtrione & a conſule laudabantur. 8 Tu procul à tui cultu ludicras artes removiſti. 9 Seria ergo te carmina, honorque æternus annalium, 10 non hæc brevis & pudenda prædicatio colit: 11 quin etiam tanto majore conſenſu 12 in venerationem 13 tui theatra ipſa conſurgent, 14 quanto magis de te ſcenæ ſilebunt. 15 Sed quid ego iſtud admiror, quum eos quoque honores, qui tibi a nobis offeruntur 16 aut delibare parciſſime, 17 aut omnino ſoleas recuſare? 18 Nihil ante tam vulgare, 19 tam parvum 20 in ſenatu agebatur, 21 ut non laudibus principum immoraretur, 22 quibuscunque cenſendi 23 neceſſitas accidiſſet. 24 De ampliando 25 numero gladiatorum, aut de inſtituendo 26 collegio 27 fabrorum conſulebamur, 28 & quaſi prolatis 29 imperii

um eſt. 38 anterior 39 male mereri 40 conſcindi a quo, vituperari, notari 41 ſilere, conticeſcere 42 pronum, proclive eſt colligere 43 patrare, deſignare, ad. committere.

1 Locus relinquitur cui fœdæ aſſentationi, it quo evaſit fœda aſſentatio 2 ſpectaculum 4 certamina, agones, ſpectacula & commiſſiones poetarum it certamina græcæ latinæque facundiæ inſtituere ad laudes celebrandas 5 artifice motu, geſtuque corporis exprimunt pantomimi, 6 nihil turpius, deformius, 7 tempeſtas: 8 ſenator in curia, hiſtrio in theatro certare prædicatione rerum geſtarum 9 repudiare, ſpernere. 10 poetarum & hiſtoricorum monumenta 11 poſteritati propagare. celebrare 12 conſpiratio 13 honor, cultusque 14 ad mentionem nominis tui in plauſus conſurgere, conſurrectio fit ab univerſis ſpectatoribus 15 nulla mentio fit in ſcenis 16 decernere 17 partim declinare 18, prorſus, in omnes partes, in totum refugere ac deprecari. 19 quotidianum, protritum 20 exiguum, leve 21 tractare 22 in laudes excurrere, laudibus onerare 33 ſententiam dicere, 24 imponere neceſſitatem. 25 augere 26 formare, inſtruere 27 corpus fabrorum, ſententiam rogare 28 quæ eſſet ſententia 29 prorogare, amplificare, ampliare di-

perii finibus, nunc ingentes arcus, 30 exceſſuroſque 31 templorum faſtigium titulos, 32 nunc menſes etiam, nec hos ſingulos 33 nomini Cæſarum dicabamus: 34 patiebantur 35 illi, & quaſi meruiſſent, 36 lætabantur. 37 At nunc quis noſtrum, tanquam oblitus 38 ejus, de quo refertur, 39 cenſendi 40 officium principis honore 41 conſumit? 42 Tuæ moderationis 43 hæc laus, conſtantia noſtra; 44 & tibi obſequimur, 45 quod in curiam, 46 non ad certamen adulationum, 47 ſed ad uſum munusque juſtitiæ convenimus: 48 hanc ſimplicitati tuæ 49 veritatique gratiam relaturi, 50 ut te quæ vis, velle, quæ non vis, nolle credamus. 51 Incipimus inde, deſinimus ibi, 52 a quo incipi, in quo deſini ſub alio principe non poſſet. 53 Nam pleroſque ex decretis honoribus, & alii non receperunt: 54 nemo ante tantus fuit, 55 ut crederetur 56 noluiſſe decerni, 57 Quod ego titulis 58 omnibus ſpecioſius 59 reor, quando non trabibus 60 aut ſaxis 61 nomen tuum, 62 ſed monimentis æternæ laudis inciditur. 63

LV. Ibit in ſecula, 1 fuiſſe 2 principem, cui florenti & incolumi 3 nunquam niſi modici honores, ſæpius

latare 30 porta triumphalis 31 æquare, æmulari, æmulus 32 elogium, 33 plures menſes ſimul 34 dedicare, conſecrare, 35 ac, recipere, admittere, non recuſare 36 deberi 37 gaudere, triumphare, quid efferre. 38 poſtponere. 39 agere 40 ſententiam dicere 41 commemorare laudes, prædicare 42 tempus perdere, terere, impendere tempus cui 43 temperatio, temperamentum. 44 tuæ moderationi non conſtantiæ noſtræ ea laus debetur, conſtantia noſtra non niſi temperamenti tui laude nititur 45 morem gerere 46 ſenatus 47 contentio aſſentationis 48 ad uſum, officium juris dicendi, jurisdictionis congregari 49 integritas, candor 50 grates exſolvere 51 in frontem inſcriptum eſt quid ſentias, in fronte & lingua promtum habere, gerere, quid velis nolisque 52, initium, finemque facere in re 53 non licet, nefas erat, fas non erat 54 recuſare 55 tanti animi, 56 putari, videri. 57 ex animo declinare 58 elogium, encomium 59 illuſtre, ſplendidum 60 tabulæ 61 marmor 62 res geſtæ 63 annalium monumentis mandare.

1 Nulla ætas conticeſcit, poſteritati propagatur, ſempiternæ gloriæ commendare, fama ac literis celebrari. 2 exiſtere 3 vivus va-

pius nulli decernerentur. 4 Et ſane, ſi velimus cum priorum temporum neceſſitate certare, 5 vinceremur. 6 Ingenioſior 7 eſt enim ad excogitandum 8 ſimulatio veritate, ſervitus libertate, metus amore. Simul quum jam pridem novitas adulatione conſumta ſit, 9 non alius erga te novus honor ſupereſt, 10 quam ſi aliquando de te tacere audeamus. 11 Age, ſi quando pietas noſtra ſilentium rupit, 12 & verecundiam tuam vicit, 13 quæ qualiaque decernimus 14 nos, tu non recuſas; 15 ut appareat, 16 non ſuperbia & faſtidio te ampliſſimos honores repudiare 17, qui minores non dedigneris, 18 Pulcrius 19 hoc Cæſar, quam ſi recuſares 20 omnes; nam recuſare omnes, ambitionis 21, moderationis eſt, eligere 22 parciſſimos. Quo temperamento 23 & nobis, & ærario prodes, 24 quod ſumtibus ejus adhibes modum, 25 & qui exhauſtum 26 non ſis innocentium bonis repleturus. 27 Stant igitur effigies 28 tuæ, quales olim ob egregia in rem publicam merita privatis dicabantur. 29 Viſuntur, 30 eadem e materia 31 Cæſaris ſtatuæ, qua Brutorum, qua Camillorum. 32 Nec diſcrepat 33 cauſa. Illi enim reges hoſtemque victorem mœnibus depulerunt: 34 hic regnum ipſum, quæque alia captivitas gignit, 35 arcet 36 ac ſubmovet, 37 ſedemque obtinet 38 principis, ne ſit domino locus. 39 Ac mihi intuenti 40 in ſapientiam

lensque 4 mediocres honores deferre. 5 contentionem facere, contentione cum neceſſitate facta 6 cadere, concidere, ſuccumbere. 7 acutus, ſagax, ſolers. 8 invenire, effingere, comminiſci 9 omnes honorum tituli exoleſcere. it adulatio principis præripuit omnes titulos 10 hic honos tibi relictus 11 arbitrii noſtri eſt. 12 ergo pietate excitati, vocem mittere 13 at victa verecundia, expugnata eſt, 14 efferre 15 renuere 16 liquere, probare, teſtari 17 ſordent cui honores magnifici 18, faſtidire, contemnere 19 glorioſus 20 detrectare 21 ambitionem arguit. 22 accipere 23 temperatio 24 conducere rationibus cujus. 25 temperare ſumtus. 26 exinanire 27 it lacunam explere. 28 ſimulacrum, 29 erigere, excitare. 30 conſpicere 31 non auro argentoque uti Domitiauus 32 ſed ære & lapide uti Brutus & Camillus, fingere, ducere 33 congruere, non diſpar ratio 34 ejicere. ſubmovere, 35 captivitatis mala 36 prohibere, 37 depellere 38 occupare. 39 excludere dominum, dominium, dominatus, domina-

tiam tuam, minus mirum videtur, 41 quod mortales 42 iſtos caducosque titulos 43 aut depreceris 44, aut temperes. Scis enim ubi vera 45 principis ubi ſempiterna, 46 ſit gloria, ubi ſint honores, 47 in quos nihil flammis, nihil ſenectuti, nihil ſucceſſoribus liceat. 48 Arcus 49 enim & ſtatuas, aras etiam templaque demolitur 50 & obſcurat oblivio, negligit carpitque poſteritas: 51 contra 52 contemtor ambitionis, 53 & infinitæ poteſtatis 54 domitor ac frænator 55 animus, ipſa vetuſtate 56 floreſcit, 57 nec ab ullis magis laudatur, 58 quam quibus minime neceſſe eſt. 59 Præterea ut 60 quisque factus eſt princeps 61, extemplo 62 fama ejus, incertum bona an mala, 63 ceterum æterna eſt. 64 Non ergo perpetua principi fama, qua invitum manet, 65 ſed Bona concupiſcenda eſt. 66 Ea porro non imaginibus & ſtatuis, ſed virtute ac meritis prorogatur. 67 Quin etiam leviora hæc, 68 formam principis figuramque, non aurum melius vel argentum, quam favor hominum exprimat 69 teneatque 70. Quod quidem prolixe tibi cumulateque contingit, 71 cujus lætiſſima 72 facies & amabilis 73 vultus in omnium civium ore, oculis, animo ſedet. 74

LVI. Adnotaſſe 1 vos credo, patres conſcripti, jam dudum me non eligere, 2 quæ referam. 3 Propoſitum eſt

---

tio. premere: 40 reputare animo it cum animo 41 mirari, admiratione affici, admirationem cui movere 42 interiturus, temporarius. 43 elogium, 44 recuſare. 45 ſolidus 46 immortalis, 47 qui ſint tituli 48 abolere quid 49 arcus triumphalis, 50 deſtruere: delere 51 ſucceſſores minuunt & detrahunt 52 e diverſo 53 fugax ambitionis, 54 dominatio, dominatus. us 55 contemtor, moderari, 56 longinquitas temporis 57 magis magisque illuſtrare. 58 laudibus ornare, efferre, extollere 59 minus neceſſe habere. neceſſitas ſuadet, cogit, impoſita eſt. 60 quam primum. 61 principatum tenere, principale faſtigium 62 continuo 63 qualiscunque tam ſecunda quam ſiniſtra, 64 immortalis, ſempiternus. 65 in gratiis ſuis durant 66 captare, appetere famam, inſervire famæ 67 propagare poſteritati. 68 minora, minoris momenti, ponderis 69 effingi, 70 conſervari. 71 quod ſi ulli unquam tibi profecto evenit 72 ridens 73 blandus 74 infixum eſſe.

1 Obſervare, animadvertere 2 excerpere 3 proferre 4 indu-

eſt 4 enim mihi, principem laudare, 5 non principis facta. Nam laudabilia multa etiam mali faciunt 6; ipſe laudari 7, niſi optimus, non poteſt. Quare non alia major, Imperator Auguſte, gloria tua, 8 quam quod agentibus tibi gratias 9 nihil velandum eſt, 10 nihil omittendum 11 eſt. Quid eſt enim in principatu tuo, quod cujusque prædicatio vel tranſilire vel prætervehi debeat? quod momentum, 12 quod immo temporis punctum 13, aut beneficio ſterile, 14 aut vacuum laude? 15 non omnia ejusmodi, 16 ut is optime te laudaſſe 17 videatur, qui narraverit fideliſſime 18 Quo fit, ut prope in immenſum diffundatur oratio mea, 19 & nec dum de biennio loquor. 20 Quam multa dixi 21 de moderatione, 22 & quanto plura adhuc reſtant? 23 ut illud, 24 quod ſecundum conſulatum recepiſti, 25 quia princeps & pater deferebat. 26 At poſtquam ad te imperii ſummam, & cum omnium rerum, tum etiam tui poteſtatem dii tranſtulerint, 27 tertium conſulatum recuſaſti 28, cum agere tam bonum conſulem poſſes. 29 Magnum eſt, 30 differre 31 honorem; gloriam majus. 32 Geſtum conſulatum mirer, an non receptum? 33 geſtus non in hoc urbis 34 otio, & intimo ſinu pacis, 35 ſed juxta 36 barbaras gentes:

 37 ut

cere animum & in animum 5 prædicare 6 patrare, perpetrare non cuncta damnanda, vituperanda 7 celebrare 8 præcipua tua gloria ea eſt 9 gratias perhibere cui. 10 tegere, occultare 11 ſilentio præterire, præter, transmittere. diſſimulare. tacitum relinquere quid 12 nullum momentum 13 ictus temporis 14 quin fœcundus fuerit beneficiis 15 abundans laude 16 ejus generis, talis. 17 celebrare. it ornare quem laudibus, partibus ſuis ſatisfacere 18 exponere, commemorare religioſe 19 ad infinitum excreſcere, extendere, immenſus ad dicendum campus aperitur 20 intra biennium concludi 21 quanta dicendi copia de 22 temperatio 23 ubertas ſupereſt, relicta eſt 24 cujusmodi hoc 25 ſuſcipere, non recuſare 26 con-offerre 27 ſummum inter mortales faſtigium conſcendere, arbitrium conferre cui, nanciſci Deorum munere 28 detrectare, ſubterfugere, deprecari 29 partes conſulis explere laudabiliter, perſonam ſuſtinere 30 præclarus, glorioſus. 31 proferre, in aliud tempus rejicere dignitatem 32 gloriæ fructum non percipere. 33 num adminiſtratus conſulatus mirabilior, glorioſior, an recuſatus 34 intra pomœria 35 profundiſſima pax, 36 prope

37 ut illi ſolebant, 38 quibus erat moris 39, paludamento mutare prætextam 40, ignotasque terras victoria ſequi. 41 Pulcrum 42 imperio, glorioſum tibi, quum te ſocii atque amici 43 ſua in patria, ſuis in ſedibus 44 adierunt. 45 Decora facies 46 conſulis: multa poſt ſecula 47 tribunal viridi cespite 48 exſtructum, nec faſcium tantum ſed pilorum ſignorumque honore circumdatum. 49 Augebant majeſtatem 50 præſidentis, diverſi 51 poſtulantium 52 habitus, 53 ac diſſonæ voces, 54 raraque ſine interprete oratio. 55 Magnificum eſt, civibus jura, quid hoſtibus, reddere? 56 ſpecioſum, certam fori partem, 57 quid immanes campos 58 ſella curuli, victorisque veſtigio premere? 59 imminere minacibus ripis tutum quietumque, 60 quid ſpernere barbaros fremitus? 61 hoſtilemque terrorem non armorum magis, quam togarum oſtentatione compeſcere? 62 Itaque non te imagines, 63 ſed ipſum præſentem 64 audientemque 65 conſalutabant 66 imperatorem, nomenque 67 quod alii domitis 68 hoſtibus, tu contemtis 69 merebare 70.

LVII. Hæc laus 1 acti 2 conſulatus; illa dilati, quod adhuc initio 4 principatus, ut jam excuſatus honoribus

---

37 ferocitate barbari 38 mos eſt cui[sic] moris priſcis conſulibus 39 ſueſcere 40 prætexta poſita paludamentum ſumere 41 victricia arma circumferre, ignota terra 42 laudabile, glorioſum, 43 Ubii Batavi, finitimi 44 intra fines 45 ſalutare 46 Auguſtus aſpectus 47 poſt plura æva 48 ceſpititius 49 a lictoribus, ſed etiam ſigniferis & aquiliferis ſtipatus ambitus, 50 amplificatur, illuſtratur, majeſtas 51 varius 52 jus petere 53 veſtitus amictus. 54 ſermo, lingua. 55 latina inter barbaros oratio. 56 ſi pulcrum, it illuſtre 57 intra cancellos 58 immenſi campi 59 inſignia conſulatus & tropæa victoriæ ponere, quanto illuſtrius inter barbaras terras cet. gentes judicia agere, & tropæa ponere. 60 adire Danubium Rhenumque ſine diſcrimine, ac horrore formidoloſo Rheni Danubii accolæ 61 contemnere, pro nihilo putare, ducere murmur germanorum. 62 hoſtium terrorem, conſpectu armorum, jurisdictione comprimere, frangere. 63 icon 64 coram 65 aures propitias præbere 66 venerari, adorare 67 cognomen 68 devincere, debellare, 69 ſpernere. 70 decorari, nomine dignum eſſe.

1 Tanta gloria, 2 geſtus 3 prolatus 4 ſub auſpicium 5 va-

ribus 5 & expletus, 6 conſulatum recuſaſti, 7 quem novi imperatores 8 deſtinatum in ſe transferebant. 9 Fuit etiam 10 qui in principatus ſui fine 11 conſulatum, quem dederat, ipſe magna ex parte jam geſtum 12 extorqueret 13 & raperet. 14 Hoc ergo honore, quem & incipientes 15 principes & deſinentes 16 adeo concupiſcunt 17 ut auferant; 18 tu otioſo ac vacante, privatis ceſſiſti. 19 Invidioſusne 20 erat aut tibi tertius conſulatus, aut principi primus? Nam ſecundum imperator quidem, ſub imperatore tamen iniiſti: 21 nihilque imputari in eo vel honori poteſt vel exemplo, niſi obſequium. 22 Ita vero quæ civitas quinquies, 23 atque etiam ſexies, 24 conſules vidit, 26 non illos, qui exſpirante 27 jam libertate per vim ac tumultum creabantur, 28 ſed quibus ſepoſitis 29 & abſentibus in rura ſua conſulatus ferebantur; 30 in hac civitate tertium conſulatum princeps generis humani, ut pergravem, 31 recuſaſti? 32 Tantone Papyriis etiam & Quinctiis moderatior 33 Auguſtus, & Cæſar, & pater patriæ. At 34 illos res publica ciebat: 35 quid? 36 te non eadem res publica? non ſenatus? non conſulatus ipſe, qui ſibi tuis humeris attolli & augeſcere videtur? 37

LVIII. Non te ad exemplar ejus 1 voco, 2 qui con-

cationem ab honoribus poſtulans 6 & defatigatus 7 conſularem dignitatem deprecatus 8 Otho 9 deſignatis conſulibus præripere & in ſe transferre 10 nemo 11 exitus, abire conſulatu 12 adminiſtratus 13 auferre 14 ad ſe transferre 15 iniens 16 abiens 17 diſcupere, vehementer deſiderare, appetere, inhiare cui & quid 18 rapere 19 indulgere cui quid 20 invidiam ponere cui, concitare in quem, inflammare 21 ſuſcipere, adire 22 nulla inde nec exempli, ſed obſequii gloria. nulla inde nec honoris nec exempli laurea, niſi obſequii ſperanda. 25 quintum, 26 ſextum 27 conſpicere, venerari 28 ſeneſcens, exoleſcens 28 renunciare, deſignare, declarare, 29 remotus 30 ex agro conſules reducere. faſces in agrum mittere 31 oneroſus. it onus, 32 deprecari 33 major illuſtrior moderatio. moderatiori animo eſſe 34 aſt 35 vocare, denominare, 36 nonne 37 ſplendorem, auctoritatem ex adminiſtratione tua mutuari, fœnerari, eniteſcere.

1 Domitianus 2 comparare quem cui conferre cui, cum quo

tinuis conſulatibus 3 fecerat longum quendam & ſine diſcrimine annum: 4 his te confero, 5 quos certum eſt, 6 quoties conſules fuerunt, non ſibi præſtitiſſe. 7 Erat in ſenatu ter conſul, 8 quum tu tertium conſulatum recuſabas. 9 Oneroſum neſcio quid 10 verecundiæ 12 tuæ conſenſus 13 noſter indixerat, ut princeps toties conſul eſſes, 14 quoties ſenator tuus. 15 Nimia modeſtia 16 iſtud etiam privatus recuſaſſes. 17 An conſularis viri triumphalisque 18 filius, 19 quum tertio 20 conſul creatur, 21 adſcendit? 22 Non debitum hoc illi, non vel ſola generis claritate promeritum? 23 Contigit ergo privatis 24 aperire annum, faſtosque reſerare: 25 & hoc quoque redditæ 26 libertatis indicium 27 fuit, quod conſul alius, 28 quam Cæſar eſſet. Sic exactis 29 regibus cœpit liber annus; 30 ſic olim ſervitus pulſa, privata faſtis nomina induxit. 31 Miſeros ambitionis; 32 qui ita conſules ſemper, 33 ut ſemper 34 principes erant: quanquam non ambitio magis, quam livor & malignitas videri 35 poteſt, omnes annos poſſidere, 36 ſummumque illud purpuræ decus non niſi præcerptum præfloratumque transmittere. 37 Tuam vero magnanimitatem prius mirer? Magnanimitas fuit,

39

---

it inter ſe 3 continuatione conſulatus per 17 annos 4 diſcrimen annorum tollere 5 æquiparare quem cui. 6 conſtare, liquere de, extra disceptationem poſitum eſt. 7 conſulem agere. 7 non ſuæ rei ſed publicæ inſervire, rationem habere ſalutis 8 tertio conſulatu fungebatur Silius Italicus 9 detrectare. 10 oneris aliquid imponere 12 modeſtia 13 conſpiratio 14 dignitatem conſularem ſuſcipere 15 Silius ſenator 16 inuſitata verecundia 17 ſubterfugere 18 viri, qui conſulatum geſſerat, triumphosque egerat. 19 gnatus 20 tertium, 21 deſignare, 22 accipere dignitatem, faſces & conſularia ornamenta 23 natalium ſplendor tibi aſſerere, vindicare potuiſſet 24 nanciſci honorem 25 ut annus ab iis numeratus ſit & denominatus it nomina anno præſcribere, it inchoare & pandere annum 26 reſtitutus. 27 argumentum 28 diverſus a 29 pulſus, ejectus 30 auſpicium ſumſit libertas anni it libertas inducta. 31 præſcribere 32 miſera eorum ambitio 33 conſulatum perpetuum continuare 34 perpetuo, 35 indicium eſt 36 continuare, 37 de, prælibare conſularem dignitatem aliquamdiu, per aliquod temporis ſpatium adminiſtratam transferre, de, prælibare 38 mi-

39 expetito ſemper honore abſtinere; 40 modeſtia, 41 cedere; benignitas, 42 per alios frui.

LIX. Sed jam tempus eſt, 1 te ipſi conſulatui præſtare, 2 ut majorem eum ſuſcipiendo gerendoque facias. 3 Nam ſæpius recuſare, 4 ambiguam ac potius illam interpretationem habet, 5 tanquam 6 minorem putes. 7 Tu quidem ut maximum recuſaſti: 8 ſed hoc perſuadere 9 nemini poteris, niſi aliquando & non recuſaveris: 10 Quum arcus, quum tropæa, quum ſtatuas deprecaris, 11 tribuenda eſt verecundiæ tuæ venia, 12 illa enim ſane 13 tibi dicantur: 14 nunc vero poſtulamus 15 ut futuros principes doceas inertiæ renuntiare, 16 paulliſper delicias differre, 17 paulliſper 18 & ſaltem ad breviſſimum tempus, 19 ex illo felicitatis ſomno 20 velut excitari, 21 induere 22 prætextam, quam quum dare 23 poſſent, occuparint. 24 adſcendere curulem, 34 quam detineant: eſſe denique, 25 quod concupierunt, 36 nec ideo 37 tantum velle 38 conſules fieri, 39 ut fuerint. Geſſiſti 40 alterum conſulatum, ſcio: illum exercitibus, illum provinciis, illum etiam ceteris gentibus poteris imputare, 41 non potes nobis. Audivimus quidem te omne munus conſulis obiiſſe 42; ſed audivimus: diceris juſtiſſimus, 43 humaniſſimus, patientiſſimus fuiſſe, ſed diceris: æquum eſt 44

rabilior 39 magni animi fuit. 40 ſibi temperare a it ſe retrahere 41 modeſti, 42 benigni,

1 Poſtulat. requirit ut, 2 vacare cui, operam navare, 3 illuſtrari. 4 ſubter, refugere 5 ambigue, & in eam partem accipi poteſt 6 quaſi, ac ſi 7 ſordet cui, faſtidire quid. 8 deprecari. 9 ad, perducere quem in eam ſententiam. 10 ſic accipere. 11 recuſare, repudiare. 12 dare veniam it ignoſcere cui 13 profecto 14 dedicare 15 exigere, requirere. 16 exuere inertiam, deponere 17 proferre, rejicere in aliud tempus 18 paululum, 19 exiguum temporis ſpatium 20 ſopor 21 expergiſci. 22 ſumere 23 indulgere cui quid, gratificari cui, rem, re & de re 24 præripere 25 conſcendere ſellam curulem. it ornamenta conſularia capere 35 poſtremo 36 appetere, deſiderio ardere, flagrare 37 eo conſilio, mente 38 cupere 39 declarare. 40 adminiſtrare, fungi 41 devincere quem tanquam beneficio, devinctum, obſtrictum ſe profiteri. 42 omnes conſulis partes explere, 43 is audit juſtiſſimus it juſtitia

44 aliquando nos judicio noſtro, noſtris oculis, non famæ ſemper & rumoribus credere. 45 Quousque 46 abſentes de abſente gaudebimus? 47 Liceat experiri, 48 an aliquid ſuperbiæ tibi ille ipſe ſecundus conſulatus attulerit. 49 Multum in commutandis moribus 50 hominum, medius annus valet, 51 in principum plus. Dicimus 52 quidem, cui virtus aliqua contingat, 53 omnes ineſſe, cupimus tamen experiri, 54 an nunc quoque una eadem res ſit, bonus conſul & bonus princeps. 56 Nam præter id, 57 quod eſt arduum, 58 duas, easque ſimul, capere 59 poteſtates 60 ſummas, tum ineſt utrique nonnulla diverſitas, 61 quum principem quam diſſimillimum conſuli deceat. 62

LX. Atque ego video, 1 proximo anno conſulatus recuſandi 2 hanc præcipuam fuiſſe rationem, 3 quod eam abſens gerere 4 non poteras: ſed jam urbi votisque publicis redditus, 5 quid eſt, 6 in quo magis ſis approbaturus, 7 quæ quantaque fuerint, quæ deſiderabamus? 8 Parum eſt, 9 ut in curiam venias, 10 niſi & convocas: 11 ut interſis 12 ſenatui, niſi & præſides: 13 ut cenſentes audias, 14 niſi & perrogas. Vis 15 illud auguſtiſſimum conſul aliquando tribunal majeſtati ſuæ reddere? 16 adſcende. 17 Vis 18 conſtare 19 reverentiam magiſtratibus

celebratur, 44 fas eſt. 45 oculorum teſtimonio fidem habere, adjungere 46 quamdiu 47 lætari, triumphare 48 experimentum capere 49 efferri re, inflari, ſupercilium tollere 50 immutare ingenium, animum 51 poſſe 52 aſſerere, disputare 53 præditum eſſe virtute aliqua. 54 periculum facere 55 cadit in eundem, conveniat eidem, pugnetne, 56 eſſe bonum conſulem & bonum principem. 57 præterquam, quod 58 pergrave, perdifficile 59 gerere 60 munia, dignitas 61 differentia, diſcrimen, repugnantia 62 principis laus ſe ſubmittere & civiliter ſe gerere; at conſulis attollere ſe & habitum animosque pro magiſtratu ſumere.

1 Perſpicere. 2 declinare 3 adduci ratione 4 fungi. 5 Voti compotes it ad vota reverſus in urbem 6 quo pacto 7 teſtificari 8 explere deſiderium cujus. exſatiare 9 leve 10 descendere in 11 cogere, edicere, conciere & concire 12 adeſſe ad. præſto eſſe 13 præeſſe, regere 14 ſententiam audire 15 animus eſt cui 16 priſtinam auctoritatem it majeſtatem reddere tribunali 17 conſcendere 18 conſtituere, deliberare 19 conſervare, cuſtodire, tueri

tibus,legibus auctoritatem , modeſtiam poſtulantibus ?adi. Quid enim intereſſet 20 reipublicæ, ſi privatuseſſes 21 conſulem te haberet 22 tantum,an & ſenatorem? hoc nunc ſcito intereſſe, 23 principem te habeat tantum an & conſulem. His tot tantisque rationibus, 24 quanquam multum reluctata, 25 verecundia 26 principis noſtri , tandem tamen ceſſit. 27 Et 28 quemadmodum 28 ceſſit? Non ſe ut privatis ſed ut privatos pares ſibi faceret. 29. Recepit enim tertium conſulatum, ut daret; noverat 30 moderationem hominum, noverat pudorem, qui non ſuſtinerent 31 tertio 32 conſules eſſe, niſi cum ter conſule. Bellorum iſtud ſociis olim 33 periculorum conſortibus, parce 34 tamen tribuebatur, 35 quod tu ſingularibus viris, 36 ac de te quidem bene ac fortiter meritis præſtitiſti 37 ſed in toga 38 meritis. Utriusque cura, utriusque vigilantia obſtrictus 39 es, Cæſar. Sed in principe rarum, 40 ac prope inſolitum 41 eſt, ut ſe putet 42 obligatum, 43 aut ſi putet, amet. 44. Debes ergo Cæſar, & ſolvis. 45. Sed, quum ter conſules facis, 46 non tibi magnus princeps, ſed non ingratus 47 amicus videris; quin etiam perquam modica 48 quædam civium merita 49 fortunæ tuæ viribus 50 in majus extollis. 51 Efficis 52 enim ut tantum tibi quisque præſtitiſſe 53 videatur 54, quantum a te recepit 55 Quid iſti benignitati 56 precer? 57 niſi ut ſemper 58 obliges 59, obligeris: incer-

quid 20 refert, 21 princeps non eſſet, 22 uti 23 diſcrimen, differentia. 24 motus, cauſa, argumentum 25 reniti, repugnare 26 modeſtia 27 vinci, expugnari 28 aſt, 28 quo pacto 29 exæquare ſe cum. conferre 30 perſpectus 31 audere. vereri 32 tertium 33 quondam 34 raro 35 indulgere 36 Cornelius Fronto & Sext Pompejus 37 tribuere 38 pax 39 devincire. 40 ſingularis 41 inuſitatus, inauditus 42 arbitrari, reri. 43 obſtrictus. 44 velle, libenti animoque prolixo lætari. invitus 35 dependere 36 dignitatem conſularem conferre, ornamenta conſularia 37 immemor, ſentire 38 exiguus 39 officium 40 amplitudo 41 amplificare, exaggerare, ad exaugere 42 conſequi 43 tribuere 44 putare 45 referre 46 indulgentia 47 optare 48 jugiter, nunquam non 49 obſtringere 50

incertumque facias, 60 utrum magis expediat 61 civibus tuis, debere tibi, 62 an præſtitiſſe 63.

LXI. Equidem illum antiquum 1 ſenatum contueri 2 videbar, quum ter conſule adſidente, 3 tertio conſule deſignatum 4 rogari ſententiam 5 cernerem. 5 Quanti nunc illi, quantusque tu? Accidit 6 quidem ut corpora quamlibet ardua 7 & excelſa 8 proceriorbus 9 admota 10 decreſcant; 11 item ut altiſſimæ 12 civium dignitates 13 collatione 14 faſtigii tui 15, quaſi deprimantur, 16 quantoque propius ad magnitudinem 17 tuam adſcenderint 18; tanto etiam a ſua deſcendiſſe 19 videantur: illo tamen tu, quanquam non potuiſti tibi, æquare 20 quum velles 21, adeo in edito collocaſti, 22 ut tantum ſuper ceteros, 23 quantum infra te 24 cernerentur. 25 Si unius tertium conſulatum eundem in annum, in quem tuum contuliſſes, 26 ingentis animi 27 ſpecimen 28 haberetur. 29 Ut enim felicitatis eſt, 30 quantum velis poſſe, 31 ſic magnitudinis, velle quantum poſſis. Laudandus 32 quidem & ille, qui tertium conſulatum meruit, 33 ſed magis, ſub quo meruit: 34 magnus 35 memorandusque, 36 qui tantum præmium cepit, 37 ſed major, qui capienti dedit. 38 Quid? quod duos pariter tertio conſulatu collegii tui ſanctitate 39 decoraſti? ut ſit nemini dubium, 40 hanc tibi præcipuam

dubium eſt, difficile dictu eſt, parum exploratum eſt 61 conducit, e re cujus eſt, 62 obnoxium eſſe cui, 63 tribuere, indulgere.

1 Priſcus 2 ob oculos verſatur. 3 præſens, 4 declaratus 5 quid cenſeret, 6 audire. 7 uſu venire 8 grandis, 8 præaltus 9 grandior 10 oppoſitus. 11 minui, imminui 12 amplius 13 honor 14 comparatio, contentionem facere cum 15 majeſtas 16 reſidere, 17 faſtigium 18 evehi 19 dejici, detrudi 20 pares facere, exæquare cum 21 cupere 22 afferre 23 eminere inter, ſuperiorem eſſe quo 24 inferiorem 25 cenſeri 26 transferre 27 excelſus animus 28 argumentum, periculum 29 reputare. 30 felicis eſt, felicitatem arguit 31 potentia, reſpondet voluntati, voluntas congruit potentiæ 32 prædicare 33 dignum ſe præſtare 34 qui dignum judicavit, 35 illuſtris, 36 celebrandus 37 referre 38 conferre. 39 continentia 40 illuſtrare 40 in dubitationem adduci 41 ratione ad-